

ODBOR VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČAZV
ODBOR PEDOLOGIE ČAZV
ČESKÝ VÝBOR ICID
ČESKÁ PEDOLOGICKÁ SPOLEČNOST

Informační listy 26

ICID-CIID

Prosinec 2006, (ročník XII)
Vydává VÚMOP Praha

O B S A H

	strana
Úvodní slovo	2
Jarní povodeň na území České republiky	3
11. Pedologické dny (<i>Prof. Ing. Bořivoj Šarapatka, CSc.</i>)	7
Vedecká konferenci na Vinianskom jazere (<i>Ing. Dana Pavelková</i>)	7
Ohlédnutí za čtvrtým ročníkem olomoucké konference Říční krajina (<i>RNDr. Jarmila Měkotová, Ph.D.</i>)	9
VIII. česko-italské pedologické setkání a I. bulharsko-česko-italské setkání (<i>Ing. Pavel Novák, CSc., Ing. Jan Vopravil, Ph.D.</i>)	10
Z jednání Předsednictva ČAZV	11
Zpráva o činnosti ČPS za období 2005 – 2006 a program na rok 2007 (<i>Dr. Ing. Milan Sáňka</i>)	20
Nová politika ochrany půdy EU (<i>Dr. Ing. Milan Sáňka</i>).....	22
Zpráva o činnosti Českého výboru ICID za období 11/2005-11/2006 (<i>Dr. Ing. Milada Šťastná</i>).....	23
Pedologické aktuality	25
Voda v České republice (<i>recenze</i>)	26
In memoriam RNDr. Milana Tomáška, CSc. (<i>Ing. Pavel Novák, CSc.</i>)	27
 <u>Na druhé straně obálky:</u>	
Stověžatá Praha s vinoucí se Vltavou (<i>kresba mistra Váši</i>)	obálka str. 2
 <u>Na třetí straně obálky:</u>	
Ben und Danke (<i>Ivan Fontana</i>)	obálka str. 3

Úvodní slovo

Závěr roku bývá obecně spojován s hodnocením práce a činnosti organizací i jednotlivce. Naše Informační listy jsou obrazně řečeno také výstavní skříní práce dvou odborů ČAZV, dále pak Českého výboru ICID a ČPS. Je potěšitelné, že v roce 2006 se mohou všechny jmenované organizace pochlubit bohatou činností, která je většinou již podrobně prezentována na jejich webových stránkách. Redakční rada děkuje všem přispívatelům za dodané zprávy, které jsou obsahem tohoto čísla IL. Velký dík patří také Ing. Josefu Hladnému, CSc. z ČHMU, který nám zprostředkoval cenné informace k jarní povodni.

Pozornost si zaslouží v letošním roce aktivity ČPS a to aktivní účastí delegace na Světovém pedologickém kongresu ve Philadelphii. Dále po pravidelných Pedologických dnech, tentokrát v Koutech nad Desnou, se dne 9. listopadu konalo v Brně Valné shromáždění ČPS, které mimo jiné zvolilo nový výbor společnosti. Novým předsedou pro další čtyřleté období byl zvolen opět Prof. Ing. Jiří Kulhavý, CSc.

Nejen příjemné a radostné zprávy jsou obsahem IL. V závěru roku opustil naše řady význačný český půdoznalec RNDr. Milan Tomášek, CSc. S bolestí v srdci na něj vzpomínají všichni jeho kolegové. Čest jeho památce.

Výbor ČPS si připomíná „Mezinárodní den půdy“ dne 5. prosince na svém zasedání v Oblekovicích.

Členové redakční rady přejí obci čtenářů Informačních listů krásné prožití vánočních svátků a mnoho zdraví, pohody a úspěchů v novém roce 2007.

za redakční radu Alois Prax

Jarní povodeň na území České republiky

(podle podkladových zpráv z ČHMÚ)

Úvod

Retrospektivní studie povodní na území České republiky signalizují, že frekvence jejich výskytu se v porovnání s druhou polovinou 20. století začala zřetelně v posledních letech zvyšovat. Dokumentují to nejen významné až katastrofální události v letech 1997, 2000 a 2002, ale i čtenější lokální povodně na menších povodích. Charakteristické pro tento „povodňový neklid“ bylo až do roku 2005, že hlavní příčinou byly srážky regionálního rozsahu nebo přivalové deště v letní polovině roku. Zimní povodně takového rozsahu se v období povodňového neklidu zatím nevyskytovaly. Ovlivňoval to zřejmě zvyšující se počet situací s převažujícím přílivem teplého vzduchu. Zejména v posledním desetiletí vzrostla četnost opakování západních cyklonálních situací, které přinášejí výrazné a časté oblevy. V důsledku toho docházelo v zimních měsících k trendu poklesu výšky sněhové pokrývky a tím i k menší extremitě rozvodnění v zimní polovině roku.

V zimních obdobích let 2005 a 2006 se však tento trend přerušil. Zmenšil se významně počet období s teplotou nad 0 °C a četné epizody s poměrně vydatným sněžením měly možnost vytvořit značné sněhové zásoby na velké části území ČR. K nadnormální akumulaci sněhu docházelo kromě horských oblastí i ve středních a nižších polohách, kde v důsledku většího počtu dní se zápornou teplotou se sněhová pokrývky udržela téměř až do konce března. Tím přirozeně riziko vzniku rozsáhlé povodně vzrostlo, protože v tomto období je pravděpodobnost výskytu vydatnějších dešťových srážek a náhlého prudkého oteplení již poměrně vysoká.

Povodňové obavy se v zimním období 2005/2006 naplnily. Náhlý vpád teplého vzduchu od západu, doprovázený dešťovými srážkami, zapříčinil na přelomu března a dubna rychlým odtáváním sněhové pokrývky zejména v nížinách a v podhůří rozsáhlé rozvodnění na většině toků České republiky.

Meteorologické příčiny vzniku povodňové situace

V zimních obdobích (od 1. 11. do 31. 3.) v letech 2004/2005 a 2005/2006 se dosavadní projevy oteplování – posun výskytu kulminací průtokových vln z jarních oblev směrem do zimních měsíců a zmenšování jejich extremity – pozměnily. Dokumentuje to analýza tlakových a teplotních polí na severní polokouli. Příčinou byl nadnormální výskyt situací s přílivem studeného vzduchu a se sněžením.

V zimě 2004/2005 trvalo v ČR studené období téměř dva měsíce, zatímco v zimě 2005/2006 nastoupilo již v polovině listopadu a trvalo až do druhé poloviny března, tedy déle než čtyři měsíce. Takto dlouhé studené období se vyskytuje

zřídka. Během této zimy vůbec nedošlo k výskytu západní ani jihozápadní cyklonální situace. Příliv teplého vzduchu z Atlantiku byl dlouhodobě blokován. Nejčastěji se vyskytovaly situace bohaté na sněžení. Nejvýznamnější záporné odchylky teplot od normálu vykazovala oblast střední Evropy. V ostatním prostoru severní polokoule převažovaly kladné teplotní odchylky, což lze přičítat k jednomu z projevů globálního oteplování.

V důsledku meteorologického vývoje zimního období 2005/2006 trvala nadnormální výška sněhové pokrývky na území ČR kromě přelomu listopadu a prosince po dobu 122 dní. Nejmnocnější vrstva sněhu ležela v horských oblastech s výškami nad 900 m n. m. Z hlediska vzniku povodňové situace však nevzbuzovala voda ve sněhu v těchto polohách tu nejvážnější hrozbu. Tou byly sněhové zásoby v oblastech s výškami do 700 m n. m. a to vzhledem k větší plošné rozsáhlosti území a k potenciálně rychlejšímu tání sněhové pokrývky. Např. v povodí Labe představoval celkový objem vody akumulované ve sněhové pokrývce více než 4 miliardy m³ a z toho dvě třetiny se nacházely ve výškách do 700 m n. m. V povodí Moravy nad soutokem s Dyjí činil celkový objem vody ve sněhu téměř 1 miliardu m³ a z toho 80 % bylo nashromážděno na území s výškami do 700 m n. m. V povodí Dyje, které tvoří území s výškami pod 700 m n. m. dosahovaly zásoby vody ve sněhu 847 milionů m³. Poměrně nejmenší objem vody ve sněhu v povodích hlavních toků ČR (Labe, Morava a Odry) ke dni 20. března vykazovalo povodí Odry (566 milionů m³) a u vodohospodářsky významných větších toků povodí Berounky (270 milionů m³).

Příčinou náhlého výrazného oteplení byla přestavba tlakových útvarů v Atlanticko-evropském prostoru na přelomu 2. a 3. březnové dekády. Prohloubení vytvořené tlakové níže nad Britskými ostrovy a koncem měsíce pak i u brázd nízkého tlaku nad východním Atlantikem vyvolalo přechod frontálních systémů a proudění teplého vzduchu do prostoru jihozápadní a střední Evropy.

Ve spojitosti s přechodem front docházelo k déledobé srážkové činnosti. V období od 21. března do 10. dubna se srážky nevyskytly pouze 23. března a 7. dubna. Z hlediska vývoje povodňové situace byly nejdůležitější srážky, které spadly ve dnech 28. až 31. března. Jejich celostátní denní průměry se pohybovaly od 3,6 do 12,2 mm a maximální naměřené úhrny od 18 do 35 mm.

Hydrologické hodnocení povodně

Vlivem oteplení kombinovaného s deštěm a čerstvým větrným prouděním nastalo od 25. 3. velmi rychlé tání především v nižších a středních polohách s vyvrcholením 27. 3. Denní úbytky sněhové pokrývky činily 3 až 10 cm a ve vyšších polohách pak 5 až 16 cm. Do 31. 3. byly polohy do 700 m n. m. prakticky již beze sněhu.

Toto poměrně náhlé uvolnění vody z tajícího sněhu v podhůří a v nižších polohách vyvolalo na řadě toků v ČR vznik povodňových vln s četnými záplavami, které kulminovaly většinou v době od 28. 3. do 1. 4. Vzhledem k návaznému a postupnému odtávání sněhové pokrývky i ve vyšších polohách bylo charakteristickým rysem jarní povodně 2006 poměrně dlouhé trvání povodňových stavů. Na některých tocích se vysoké vodní stavy udržovaly po více jak 10 dnů.

V povodí Vltavy byly rozvodněny zejména její pravostranné přítoky - Lužnice (v závěrovém profilu povodí po Bechyni 50letý kulminační průtok) a Sázava

(20-50letý průtok ve stanici Nespeky), zatímco levostranný, v letním období povodňově více nebezpečný přítok – Otava dosáhla v Písku pouze 5letého průtoku. Rovněž kulminace Vltavy v Českých Budějovicích nepřekročila hodnotu 5letého průtoku, a to zejména vlivem zadržetí značného objemu povodňových vln přehradními nádržemi Lipno na Vltavě a Římov na Malši.

Také Berounka, jako další nejvýznamnější levostranný přítok Vltavy, který je průtokově v podstatě neregulovatelný a ústí téměř na hranicích intravilánu Prahy, byla v důsledku relativně malých sněhových zásob rozvodněna jen nevýznamně (v závěrovém profilu povodí po Beroun nedosáhla ani 2letého průtoku).

Průběh povodně v dolní trati Vltavy a tím i na dolním úseku Labe pod Mělníkem byl ovlivněn transformačním účinkem nádrží Vltavské kaskády, zejména vodním dílem Orlik, kde byla zachycena podstatná část objemu povodňové vlny. Následkem toho ani v souhrnu s průtokovými příspěvky ze Sázavy a Berounky nedošlo v Praze k překročení stavu směodatného pro vyhlášení 3. stupně povodňové aktivity. Průtoková vlna zde kulminovala pod hranicí neškodného 5letého průtoku.

Z toků v povodí horního a středního Labe byly významněji rozvodněny Metuje, Loučná, Novohrádk, Doubrava, Cidlina a Mrlina atp., u nichž byl místně dosažen či překročen 20letý průtok.

Hodnota kulminací Labe nad soutokem s Vltavou se blížila 20letému průtoku a pod soutokem činila doba opakování kulminačního průtoku 5-10 let. Maximální průtok na Labi v Děčíně nepřesáhl hodnotu 10letého průtoku také proto, že účinkem vodního díla Nechanice došlo k zachycení povodňové vlny z horního a především středního toku Ohře.

Nejdramatičtěji se povodňová situace vyvíjela v horním a středním úseku Dyje, kde byl na přítoku i odtoku z nádrže Vranov překročen 100letý průtok. V dolní trati docházelo v důsledku rozlivů, řízenými převody povodňových průtoků a transformačním účinkem vodního díla Nové mlýny k postupnému zmenšování extremity kulminací povodňové vlny až na hodnotu 10letého průtoku. Silně rozvodněny byly v povodí Dyje i její přítoky pramenící v oblasti Česko-moravské vrchoviny. Např. v povodí Jihlavy byl dosažen místně až 50letý průtok. Na ostatním území v těchto povodích byl překročen často 20letý průtok (např. Svratka v Brně-Poříčí).

Na řece Moravě vzrůstala extremita povodní směrem po toku. V Olomouci byl vlivem silně rozvodněných levostranných i pravostranných přítoků ze středních nadmořských poloh překročen 20letý průtok. Bečva s dalšími přítoky zvětšila v další trati pak extremitu povodně v Kroměříži na 50letý průtok, který vlivem levostranných přítoků z Bílých Karpat dosáhl v úseku dolní Moravy hodnoty se 100letou dobou opakování. Rozlivy pod stanicí Strážnice poté povodňovou vlnu transformovaly a kulminační průtok se postupně zmenšoval.

Povodňově bylo poměrně málo postiženo povodí Odry, kde byl jen místně překročen 5letý průtok.

Jarní povodeň 2006 byla extrémní však nejen z hlediska kulminačních průtoků, ale zejména dosaženými objemy odtoku. Proteklé množství za dobu trvání povodně v některých profilech dosáhlo či překročilo svou dobou opakování 100 let. Téměř ve všech zjišťovaných případech byla doba opakování objemu povodňové vlny větší než doba opakování kulminačních průtoků.

Dopady povodně na sociálně-ekonomickou sféru a životní prostředí

Nejtragičtějším dopadem jarní povodně 2006 je ztráta 9 lidských životů, i když je tento údaj nižší v porovnání se ztrátami způsobenými předchozími povodněmi v roce 2002, která si vyžádala 19 obětí a v roce 1997, kdy počet dosáhl 60 lidských životů.

V průběhu jarní povodně bylo nutno evakuovat 50 000 osob a celkové škody dosáhly 6 miliard Kč. Povodeň byla i plošně rozsáhlá, postihla 799 obcí a v sedmi krajích (z celkového počtu 14) byl vyhlášen stav povodňového nebezpečí. Poměrně největší škody byly zaznamenány na dopravní infrastrukturu (37,1 %) a ve vodním hospodářství (24,6 %). Oproti předchozím katastrofálním povodním byl tentokrát bytový fond zasažen relativně malou měrou (8,2 %).

Téměř na celém zaplaveném území došlo ke zhoršení kvality vody v tocích v některých parametrech (např. nerozpuštěné látky, těžké kovy) až o čtyři třídy jakosti podle platné normy. Z analýz vzorků zemin a stagnujících vod odebraných v dolních úsecích toků byla také zjištěna kontaminace životního prostředí rizikovými polutanty (jako jsou polyaromatické uhlovodíky, absorbovatelné organické látky, nepolarizované extrahované látky, rtuť, arsen aj.). U zasažených vrtů mělkých podzemních vod došlo ke zvýšení obsahu některých aniontů, kovů a organických mikropolutantů. Po odeznění povodňových průtoků poklesly v krátké době koncentrace znečišťujících látek na původní hodnoty.

Závěry

1. Na území České republiky probíhá od roku 1997 období povodňového neklidu.
2. Jelikož není dalšího důvodu, že by se cirkulační podmínky atmosféry ovlivňované probíhajícím oteplováním měly radikálně měnit, je pravděpodobné, že v dlouhodobém výhledu bude nadále převažovat tendence ke zmírňování zim. Z tohoto pohledu lze na extrémní jarní povodeň 2006 pohlížet spíše jako na anomálii, která se však může v budoucnu opakovat.
3. Jarní povodně 2006 byly výsledkem časového střetu existence nadnormálních zásob sněhu kromě horských oblastí také ve středních a nižších polohách, náhlého oteplení a výskytu dešťových srážek.
4. Ovlivnění vodních stavů ledovými jevy bylo minimální, jelikož ledové jevy zmizely již během předcházejících oblev v únoru a v prvních dvou březnových dekádách.
5. Vodní hodnota sněhu zaznamenaná v horských oblastech nebyla sice rekordní, avšak její naměřené hodnoty ve středních nadmořských výškách, často nejvyšší za posledních 50 let, byly také jednou z příčin enormních zásob vody akumulovaných ve sněhové pokrývce.
6. Téměř u 60 % vodoměrných stanic na území České republiky byl dosažen nebo překročen 2letý průtok s tím, že povodňově nejvíce zasaženými toky byly Dyje, střední a dolní tok Moravy, Sázava a Lužnice s Nežárkou, u kterých byly místně dosaženy či překročeny 50leté i větší průtoky. Na Dyji a dolní Moravě byla doba opakování kulminačních průtoků delší než 100 let.

7. Jarní povodeň 2006 lze charakterizovat jako extrémní především z hlediska proteklého množství vody. Ve většině posuzovaných profilů byly hodnoty opakování objemu povodňových vln větší než doby opakování kulminačních průtoků a často byla dosažena či překročena doba opakování objemu delší než 100 let.

11. Pedologické dny

Letošní, již 11. Pedologické dny, byly zasazeny do horské oblasti mikroregionu Jeseníky. Jedná se o území přírodovědně velmi cenné. Na rozloze 740 km² se zde nachází CHKO Jeseníky, kde se na různorodém geologickém podloží vyvinula unikátní společenstva rostlin a živočichů, která byla začleněna do reprezentativní sítě chráněných území. Zájmové území není významné pouze z přírodovědného hlediska, je postupně se vzrůstající intenzitou zemědělsky a lesnický využíváno od středověkého osídlení.

O využití krajiny a aktuálních pedologických tématech pojednávalo 17 příspěvků a více než 50 posterových sdělení. Při přípravě konference jsme odborný program v přednáškové i posterové sekci rozdělili do bloků zabývajících se pedogenezí, degradací půd a jejich monitoringem, půdní vodou, otázkami lesních půd atd. Za nedílnou součást pedologických dnů považujeme vždy exkurzi, která tentokrát byla zaměřena na typické půdní typy oblasti (kambizem modální, podzol modální). Součástí exkurze byla prohlídka hodně diskutovaného díla v krajině, kterým je přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně.

Věřím, že pro všechny účastníky byly 11. Pedologické dny inspirativní pro další práci a že byly i příjemné z hlediska osobních setkání. V průběhu této akce jsme diskutovali nejen mezi českými pedology, ale akce se zúčastnila i početná skupina pedologů slovenských. S nimi jsme mj. jednali i o přípravě společné pedologické konference, která se uskuteční opět v pěkném prostředí, tentokrát Rožnova pod Radhoštěm.

Těším se na setkání s Vámi v polovině příštího roku v malebných Beskydech.

Bořivoj Šarapatka

Vedecká konferencia na Vinianskom jazere

V dňoch 6. až 8. júna 2006 sa na Vinianskom jazere v hoteli Jazero konala šiesta vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, pod tradičným názvom „**Vplyv antropogénnej činnosti na vodný režim nížinného územia**“, nadväzujúca na predchádzajúce konferencie usporiadané v rokoch 1994, 1996, 1999, 2001 a 2004.

Súčasťou tejto konferencie bol aj 16. slovensko-česko-poľský vedecký seminár „**Fyzika vody v pôde**“ (zahnutý v štvrtej téme).

Konferenciu zorganizovala Výskumná hydrologická základňa Michalovce Ústavu hydrológie SAV Bratislava.

Cieľom vedeckej konferencie bolo kvantifikovať a analyzovať vplyv antropogénnej činnosti na vodný režim povrchových, podzemných a pôdných vôd a na zmenu vodného režimu nížinného územia s osobitným zameraním najmä na Východoslovenskú nížinu a tiež aj umožniť účastníkom vzájomnú vedeckú a odbornú diskusiu, výmenu skúseností a nových poznatkov najmä v oblasti hydrológie nížinného územia.

Vedecký seminár bol zameraný na výmenu najnovších poznatkov z vedeckého výskumu na Slovensku, v Česku, v Poľsku, v Maďarsku a v Rusku v oblasti tvorby, prognózy a ochrany vodného režimu pôd v podmienkach intenzívneho vplyvu antropogénnej činnosti a globálnych zmien s cieľom ich využitia a fyzikálnymi aspektmi procesov pohybu vody v zóne aerácie pôdy.

Riešená problematika sa týkala prenosových javov v systéme voda - rastlinný kryt - pôda – atmosféra, monitorovania a matematického modelovania dynamiky zásob vody a živín v pôdnom profile, metód určovania hydrofyzikálnych charakteristík pôd v laboratórnych a prírodných podmienkach, vplyvu agrotechnických opatrení na zásobu a dynamiku vody v pôde, vplyvu klimatickej zmeny na vodný režim pôd územia so zreteľom na procesy tvorby pôdneho sucha a extrémnych situácií.

Na tejto akcii sa zúčastnilo 71 odborníkov hydrológov, vodohospodárov, pedológov z vedecko-výskumných ústavov a inštitúcií a z univerzít. Väčšina prítomných bola zo Slovenska, ale na akcii sa zúčastnili aj odborníci z Čiech (8), Poľska (10) z Výskumného ústavu agrofyziky z Lublina a Maďarska (3).

Obsahové a tematické zameranie konferencie bolo orientované tak, aby umožnilo čo najširšiemu okruhu vedeckých pracovníkov a odborníkov z vodohospodárskych inštitúcií hodnotiť vplyv antropogénnej činnosti na vodný režim Východoslovenskej nížiny, ako aj ďalších nížinných regiónov Slovenska, ale aj mimo neho. Spolu odznelo 40 prednášok a bolo prezentovaných 12 posterov.

Prednášky boli začlenené do štyroch tematických okruhov:

1. Vplyv antropogénnej činnosti na režim povrchových a podzemných vôd v nížinnom území (globálne zmeny, prognózy).
2. Zmeny kvality povrchových a podzemných vôd v nížinných oblastiach spôsobené antropogénnou činnosťou.
3. Možnosti využívania zdrojov povrchových a podzemných vôd v nížinných územiach (pre zásobovanie obyvateľstva, závlahy, plavebné cesty a pod.) a ich manažment.
4. Fyzikálne aspekty procesov pohybu vody v zóne aerácie pôdy.

V rámci prvej témy odznelo 10 prednášok, k druhej téme 8 prednášok k tretej téme 4 prednášky a k štvrtej, ktorej súčasťou bol vedecký seminár „Fyzika vody v pôde“, odznelo 18 prednášok a bolo prezentovaných 12 posterov. Riešená problematika bola aktuálna, odborná úroveň príspevkov bola na vysokej úrovni a v mnohých prípadoch sa rozprúdila široká diskusia.

Konferencia sa stretla s pozitívnym ohlasom zúčastnených a stretnutie hydroológov, vodohospodárov, pedológov a odborníkov z ďalších príbuzných odborov bolo peknou nielen odbornou ale aj priateľsko–spoločenskou udalosťou.

Dana Pavelková

Výskumná hydrologická základňa ÚH SAV Michalovce

Ohlédnutí za čtvrtým ročníkem olomoucké konference Říční krajina

Již počtvrté proběhla v polovině října v Olomouci konference věnovaná problematice říční krajiny. Letos poprvé se vedle dosavadního organizátora, Katedry ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, postavila i Česká společnost pro krajinnou ekologii, regionální organizace CZ-IALE.

V říční krajině, více než kde jinde, je žádoucí uplatňovat systémový pohled na její problematiku, který by měl urychleně vyústit v systémový (nikoliv resortní) přístup k jejímu využívání tak, jak to obecně stanoví Směrnice o vodách EU. Doposud je všeobecně zakořeněn přístup, který pojímá samostatně řeku, a toto prostředí podrobuje vědeckému zkoumání. Adekvátně tomu je v podstatě mimoběžně chápáno prostředí nacházející se „vedle řeky“, jako by bylo na řece nezávislé a s vlastní řekou spojené jen skrze jakési přechodové (okrajové) prostředí. Díky takovému postoji se samozřejmě někdy více, někdy méně, a někdy zcela, vytrácí jeho vzájemná provázanost s řekou, k čemuž přispívá i přetrvávající striktně resortní způsob hospodaření.

Respektování vzájemných vazeb mezi řekou a navazujícím územím je tedy zcela stěžejní z pohledu ekologické stability celé říční krajiny a její trvalé udržitelnosti. Komplexní (systémové) pojetí říční krajiny respektuje vzájemnou strukturální i funkční propojenost mozaiky dílčích prostředí (zahrnujících řeku a všechny ostatní sahající až k první říční terase) prostřednictvím ekologických toků. U krajin silně člověkem ovlivněných je prostorová a následně i funkční provázanost porušena, avšak za normálních okolností si není lidská společnost její potřeby dostatečně vědoma. Většinou právě v důsledku resortního chápání a přístupu k využívání říční krajiny. Plnou silou si ale ztrátu kontinuity všichni uvědomíme až v kritických situacích, jakou je např. povodeň.

Stejně jako v letech předchozích, usilovala i letošní konference o vytvoření odborné platformy umožňující mnohostranný pohled na danou problematiku a o otevřenou diskusi mezi zúčastněnou odbornou veřejností. V letošním roce se tak vedle přednáškového bloku věnovaného biologické diverzitě říční krajiny sešla řada příspěvků (i otázek) s tématem revitalizací, silně byl obsazen přednáškový blok přinášející poznatky z oblasti probíhajících procesů v krajině a jejich dynamiky (samočisticí procesy, dynamika vývoje říční nivy a říčního koryta, využití území, apod.) a pochopitelně zde byly zastoupeny i příspěvky z oblasti řešení protipovodňové ochrany území.

Vzhledem k šíři záběru, není možno mezi celkem 53 referáty a vystavenými postery nalézt nějaký vysloveně stěžejní. Všechny zde měly své místo, byť by jejich důležitost spočívala třeba jen v tom, že zástupci odlišných resortů měli možnost vyslechnout jinak postavená hodnotová měřítká či priority a na základě

toho možnost uvědomit si komplexnost říční krajiny a tudíž i mnohostrannost možných řešení.

Sborník konference obsahuje všechny příspěvky, které odezněly, i posterová sdělení, vše zpracováno do podoby odborných článků. Nabídne tak hlubší zamyšlení a studium diskutovaných témat. Vydání sborníku je plánováno nejpozději do konce roku 2006 a lze ho získat v prodejně skript a učebnic UP Olomouc nebo objednat na adrese: Prodejna skript a učebnic UP, Biskupské náměstí 1, 771 11 Olomouc (e-mail: prodejna.vup@upol.cz).

Jarmila Měkotová

VIII. česko-italské pedologické setkání a I. bulharsko-česko-italské setkání

Tradice italsko-českých pedologických setkání byla založena po uvolnění politických poměrů již v roce 1992 a od té doby proběhlo již sedm vzájemných setkání střídavě v Itálii a České republice. Minulý rok při sedmém italsko-českém setkání na Sardinii bylo na pozvání bulharských pedologů rozhodnuto uspořádat setkání v roce 2006 jako třístranné, a to na podzim v Bulharsku.

Organizace se ujala spolu s bulharskými hostiteli převážně italská strana. Byl dohodnut předběžný odborný program, náplň pracovního semináře s příspěvky účastníků všech tří stran a doba konání 28. září až 4. října 2006. Všichni čeští účastníci tak věnovali akci tři dny svého pracovního volna. Do Sofie jsme se dopravili letecky a (2 účastnice z ČZU) autobusem. Celkem se za českou stranu zúčastnilo 8 půdoznalců, převážně z VÚMOP a ČZU v Praze. Velkou část (6) českých účastníků tvořili mladí pracovníci a doktoranti začínající odbornou dráhu. Italských účastníků bylo celkem 13 a i z nich byla více než polovina doktorantů a studentů. Počet bulharských půdoznalců kolísal podle programu, ale žádný den neklesl pod deset.

Mezinárodní setkání bylo zahájeno konferenčním jednáním 29. 9. v Půdoznaleckém ústavu „Nikola Puškarov“ v Sofii za účasti ředitele ústavu Doc. Dineva a hlavního organizátora vedoucího oddělení půdoznalství Doc. Banova. Byly presentovány odborné a vědecké příspěvky zástupců všech zúčastněných států. Za českou stranu byly předneseny příspěvky Ing. Pavlem Novákem, CSc. a Ing. Radimem Váchou Ph.D., které se setkaly s pozorností a kladným ohlasem.

Další dny probíhaly odborné exkurze po profesně zajímavých lokalitách. Navštívena byla pokusná plocha s vinnou révou a zařízení určené pro produkci zdravé (bezvirové) sadby, vhodné k pěstování v bulharských půdních a klimatických podmínkách. Proběhla exkurze po lesních půdách Bulharska. Velmi zajímavou byla návštěva a presentace činnosti Institutu pro horské a podhorské oblasti v Trojanu, který se specializuje na podhorské oblasti Bulharska a hospodaření na nich. Mimo zlepšování vlastností rostlin vhodných pro produkci v těchto oblastech (obiloviny, ale i drobné lesní plody...) zde dochází také k pokusnému křížení zvířat (ovce, kozy,

krávy...) s cílem vyšlechtit zvířata odolná podmínkám horských a podhorských oblastí. Během další celodenní exkurze jsme byli seznámeni s ekologickými problémy a kontaminací půdy a vody v oblasti bývalého dolu u města Vraca. V 60. letech zde došlo k protržení hráze, která ohraničovala nádrže, ve kterých sedimentovaly odpady z rudného dolu. Tato katastrofa si vyžádala téměř 400 obětí a materiál kontaminoval celé údolí těžkými kovy. Obšrný výklad proběhl v místě bývalé nádrže, kde jsme byli seznámeni s průzkumem této lokality (projekt financován Itálií) a byly diskutovány možné varianty dalšího postupu. Cestou jsme shlédli 2 další profily. Na závěr proběhlo setkání se zástupci Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí v budově Půdoznaleckém ústavu N. Puškarova v Sofii. Zástupci obou ministerstev otevřeně informovali o problémech bulharského zemědělství a problémech financování zemědělského výzkumu a životního prostředí. Všichni čeští účastníci si v těchto okamžicích uvědomovali, že přes různé nedostatky s kterými se občas setkáváme při své práci, celý náš výzkum a ekonomika fungují v současnosti na nesrovnatelně vyšší úrovni.

Nejen odborný program byl náplní přátelského setkání. Během všech odborných exkurzí účastníci stačili navštívit Monastýr v Trojanu, perlu bulharské kultury Rilský monastýr a malý večerní folklorní pořad v Sofii.

Celé setkání bylo bulharskými půdoznalci vzorně připraveno jak po odborné, tak i po společenské stránce. Všichni si odnesli spoustu odborných poznatků a seznámili se s řadou výborných lidí. Rovněž bulharská pohostinnost je obdivuhodná. Na závěr bylo předběžně dohodnuto uspořádat další podobné italsko-bulharsko-české setkání v České republice v roce 2008. Čeští půdoznalci tedy jsou na řadě a jak na Sardinii, tak v Bulharsku byla laťka položena vysoko.

Pavel Novák, Jan Vopravil

Z jednání Předsednictva ČAZV

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 16. 5. 2006

Z programu:

3. Organizační příprava jednání Rady.
4. Upřesnění termínů a náplně jednání Předsednictva v období červen – prosinec 2006.

K bodu 3:

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval, že zasedání Rady je organizačně sekretariátem zajištěno. Z jednání se omluvili oba ministři, jak Ing. J. Mládek, CSc. tak i RNDr. L. Ambrozek. Na jednání budou zastoupeni na úrovni ředitelů odborů MZe a MŽP.

Prof. J. Hron, DrSc. upozornil, že vzhledem k udělování medailí bude vhodné schválit doplňky OJŘ a Statut a řád pro udělování medailí ČAZV před jejich udělením.

Představením osobností, kterým budou udělovány medaile ČAZV, byl pověřen místopředseda ČAZV Prof. M. Janeček, DrSc.

K bodu 4:

Předsednictvo projednalo návrh na konání svých jednání v závěru I. pololetí.

Usnesení z odpoledního jednání Rady ČAZV dne 16.5. 2006 na MZe v Praze

1. Rada ČAZV bere na vědomí zprávu předsedy ČAZV Prof. Ing. Jana Hrona, DrSc. o činnosti v roce 2005, zprávy o činnosti Kontrolního výboru a Vydavatelské rady za rok 2005 a zprávu o plnění usnesení z jednání Rady ČAZV v roce 2005.
2. Rada ČAZV schvaluje zprávu o hospodaření v roce 2005 a schvaluje návrh rozpočtu ČAZV na rok 2006.
3. Rada ČAZV schvaluje změny Organizačního a jednacího řádu týkající se zavedení statutu placených editorů vědeckých časopisů vydávaných ČAZV a doplnění zásad pro navrhování čestného členství a udělování medailí ČAZV, včetně Statutu a řádu pro udělování medailí ČAZV.
4. Rada ČAZV schvaluje udělení medailí a udělení statutu čestných členů ČAZV uvedených v seznamu v příloze tohoto usnesení.
5. Rada ČAZV vyslechla informaci vrchního ředitele úseku strukturálního č. 14100 MZe ČR Ing. Martina Fantyše o záměrech agrární politiky MZe ČR na období 2007 – 2013 v souladu s politikou EU a s prioritami Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a se strukturou plánu financování jednotlivých programů.
6. Rada ČAZV vyslechla informaci zástupce MŽP, ředitele odboru finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny Ing. Petra Pařízka o změnách v ochraně přírody v ČR ve vazbě na opatření a politiku EU, o cílech jednotlivých programů na další období a s nimi souvisejícími změnami v legislativním, finančním a institucionálním zabezpečení. Součástí vystoupení bylo i podání informace o spolupráci resortů MŽP a MZe a o námětech pro výzkumná řešení.
7. Rada ČAZV vyslechla informaci ředitele odboru 13020 MZe Ing. Jiřího Stehlíka o současném zaměření výzkumu resortu zemědělství, o prioritách výzkumu na další období v rámci (1) Dlouhodobých směrů výzkumu vlády ČR, (2) Národního programu výzkumu II., (3) Programu výzkumu na roky 2007 – 2012 a s jeho cíly a strukturou. Dále vyslechla informaci o současném stavu přípravy transformace příspěvkových výzkumných ústavů na veřejné výzkumné instituce a o výhledu financování výzkumu v dalším období.
8. Rada ČAZV vyslechla vystoupení předsedy SAPV Prof. Ing. Alexandra Sommera, DrSc. na téma zvýšení účinnosti spolupráce ve výzkumu v agrárním sektoru mezi ČR a SR, zejména při spolupráci na platformě EU a při podpoře součinnosti mladých pracovníků, včetně formulování námětů na řešení stávajících problémů.
9. Rada ČAZV doporučuje MZe ve spolupráci s Předsednictvem ČAZV zabývat se vytvořením optimálních podmínek (organizačních, personálních, finančních) pro zapojení výzkumných ústavů a univerzit do funkčního komplexního zemědělského poradenského systému, zejména s využitím Evropského

zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a při účinnějších formách podpor transferu výsledků výzkumu do praxe.

10.V rámci diskuze byly uvedeny některé problémy, jejichž řešení není v rámci stávající agrární politiky dostatečné, jako je ochrana půdního fondu před nešetrnými zábory a ochrana krajiny z hlediska managementu rizik pro zachování funkcí a geomorfologie krajiny. Rada ČAZV doporučuje příslušným odborům ČAZV se uvedenou problematikou zabývat.

Udělení medailí v roce 2006 na Radě ČAZV

Zlatá medaile:	Prof. MVDr. Jaroslav Kábrt – OVL Prof. MVDr. Karel Hruška, CSc. – OVL Prof. Ing. Vladimír Kyzlink, DrSc. – OPTT + OVOJP
Stříbrná medaile:	Doc. RNDr. Josef Šedivý, DrSc. – ORL Prof. Ing. Jan Váchal, DrSc. – OŽV Prof. MVDr. Zdeněk Věžník, DrSc. – OVL Prof. Ing. Hugo Beyer, CSc. – OZTEV Ing. Miroslav Špelina, CSc. – OZTEV Doc. Ing. Miroslav Dědek, DrSc. – OPTT + OVOJP Ing. Josef Kraus, CSc. – OEŘSI
Bronzová medaile:	Ing. Jan Záhorka – AK ČR Ing. Jan Váňa, CSc. – ASZ ČR Prof. Ing. Jan Frelich, CSc. – OŽV

Z přehledu o udělení čestného členství ČAZV v roce 2006 na Radě ČAZV

OP	Ing. Pavel Novák, CSc.
OVH	Doc. Ing. Jiří Filip, CSc. Ing. Václav Pondělíček Doc. Ing. Jiří Váška, CSc..

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 27. 6. 2006

Hosté: Ing. Stanislav Mihulka, CSc. – editor CD

Z programu:

2. Kontrola zápisu.
3. Informace o vyhlášených soutěžích MZe a NP II.
4. Vyhodnocení průběhu jednání a projednání usnesení Rady ČAZV.
5. Zpracování materiálů v odborech k vydání CD.
6. Příprava rozšířeného zasedání Předsednictva dne 3.10.2006 k problematice poradenství.
7. Různé.

K bodu 2:

Kontrolou zápisu bylo zjištěno, že jednotlivé úkoly z minulého zasedání jsou průběžně plněny. Nově schváleným čestným členům byly dekrety rozeslány. Pro členy nových RR jsou dekrety k zaslání připraveny.

K bodu 3:

Vyhodnocení vyhlášených soutěží hodnotitelskou komisí proběhne po jednání dnešního Předsednictva. Ceny vítězům soutěží budou předány na slavnostním zahájení výstavy Země živitelka v Českých Budějovicích.

K bodu 4:

Prof. Janeček, DrSc. k bodu 9 Usnesení z Rady připomněl, že VÚ v nejbližší době přejdou na formu VVI. V tomto novém uspořádání bude nutné hledat i nové vazby pro realizaci poradenství. K bodu 10 Usnesení z Rady upozornil na skutečnost, že tato problematika se týká převážně Odboru pedologie ČAZV.

Prof. Hron, DrSc. informoval o setkání v této záležitosti s ministrem zemědělství Ing. Mládkem, CSc., zatím ale bez konkrétního výsledku.

K bodu 5:

K bodu o zpracování materiálů v odborech k vydání CD byl na jednání pozván Ing. Mihulka, CSc., pověřený editací a event. sjednocením dodaných podkladů. Podal informaci o stavu předaných materiálů a návrh na doplnění. Vzhledem k neexistenci jednotné osnovy před zadáním, různě dlouhé historii a různé intenzitě činnosti jednotlivých odborů dnešní ČAZV a tím i odlišného pojetí jednotlivých autorů, lze akceptovat různou délku i charakter zpracování textů, které budou pouze redakčně (jazykově) upraveny.

K bodu 6:

Ředitel Ing. Stehlík upozornil, že u poradenství se nepočítá s širokým zapojením výzkumných ústavů do poradenství. VÚ budou spíše zapojeny do vzdělávání poradců, kdy k obdobnému modelu poradenství se kloní většina zemí v EU.

ÚZPI zajišťuje převážnou část v organizování poradenství.

V různém:

- Ing. Stehlík podal informaci, že od května 2006 přibyla resortu zemědělství další příspěvková organizace, a to Národní zemědělské muzeum. V souvislosti s tím požádal členy odborů o spolupráci při vyhledávání a shromažďování zemědělských historických přístrojů, dokumentů ap. pro předání uvedenému muzeu.
- Prof. Janeček, DrSc. upozornil na impakt faktor časopisu Plant, Soil and Environment. U starého názvu časopisu bude impakt faktor klesat, u nového bude naopak stoupat.

Dále předložil Předsednictvu k odsouhlasení upravený návrh Statutu redakčních rad. Po kontrole byl Statut RR všemi hlasy jednomyslně odsouhlasen.

- V červnu 2006 byl rozeslán členům Předsednictva v návaznosti na Strategii pro Evropu materiál Doc. Douchy, CSc. „Life Sciences and Biotechnology“. K tomuto materiálu Doc. Doucha, CSc. připomněl, že v souvislosti s aktivitami Stálého výboru pro zemědělský výzkum (SCAR) byla v tomto roce na úrovni EU založena síť Knowledge Based Bio-Economy (KBBE-NET). V souladu se Strategií a jejím Akčním plánem zřídila Evropská komise Biotechnology Steering Committee (BSC). Založení sítě KBBE-NET reaguje na velmi rychlý celosvětový rozvoj

biotechnologií a podporu konkurenceschopnosti Evropy. Každá země EU má v síti svého zástupce. Za ČR byl MZe nominován Doc. Ing. Tomáš Doucha, CSc.

Na materiál je kladena velká důležitost i vzhledem k přípravě rámcových programů. Do přípravy podkladů za ČR by proto měly být zapojeny všechny odbory ČAZV (a případně i další instituce). Vzhledem k tomu Doc. Doucha, CSc. požádal předsedy odborů ČAZV o zajištění stručných odpovědí na otázky uvedené v materiálu (8 bodů) z hlediska věcného zaměření odboru. .

- Ing. Hrubý, CSc. podal informaci o své návštěvě SAPV a účasti na Valném shromáždění, které se konalo dne 6.6.2006 v Nitře. Vedení SAPV vyzvalo ČAZV ke společné účasti na řešení mezinárodních projektů výzkumu a rozšíření další spolupráce odborů a komisí. Valné shromáždění členů SAPV bylo tématicky věnováno šetrnému hospodaření z hlediska ekologie, ochrany přírody a kvality zemědělských produktů.

Dále bylo Valné shromáždění informováno o skutečnosti, že ve SR k 1.1.2006 vzniklo Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu (SCPV) v Nitře sloučením VÚRV Piešťany, VÚŽV Nitra a VÚ vinohradníckého a vinárského Bratislava. Současně došlo ke sloučení Lesnického výskumného ústavu Zvolen, Lesoprojektu Zvolen a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva SR vo Zvolene do nové instituce Národné lesnícke centrum vo Zvolene (NLC).

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 23. 8. 2006 v Rybářství Třeboň, a.s..

Hosté: Prof. Ing. František Louda, DrSc. – předseda KV ČAZV
Ing. Jan Hůda – gen. ředitel Rybářství Třeboň, a.s.
Ing. Jan Veleba – prezident Agrární komory ČR

Z programu:

3. Vyhodnocení a stav soutěží vyhlášených MZe ČR.
4. Udělení ocenění – cena ministra 24.8. na zahájení Země živitelky.
5. Stav prací na zpracování CD.
6. Upřesnění jednání Předsednictva ve II. pololetí 2006.
7. Organizační zabezpečení návazného rozšířeného zasedání Předsednictva k problematice rybářství.
8. Různé

K bodu 3:

Ředitel Ing. J. Stehlík informoval Předsednictvo o přípravě nového výzkumného programu na období po roce 2009. Každý nový program musí být notifikován v Bruselu a celá procedura je zdlouhavá. Proto by měl být výzkumný program připraven co nejdříve.

V současnosti probíhá shromažďování podnětů k přípravě tohoto programu. Při jeho tvorbě předpokládá Ing. J. Stehlík úzkou spolupráci s odbory a Předsednictvem ČAZV.

Výzkumný program na roky 2007-2012 je ve stádiu notifikace v Bruselu s tím, že tato se stále prodlužuje. Veřejná soutěž asi bude muset být z časových důvodů vyhlášena ještě před konečnou notifikací, ale bez financování. Je však riziko, že soutěž by mohla být na podnět z Bruselu zrušena. K vyhlášení soutěže by mělo dojít

v polovině září. Zásadní otázka sledovaná exekutivou EU je výše státní podpory a její nutnosti a zejména zda je možno řešit úkoly bez podpory, byť se jedná o peníze z rozpočtu ČR.

Doc. Bouška doplnil, že je snaha sjednotit financování výzkumu v rámci EU s tím, že na vývoj by byl možno přispět max. 15 %.

Daný vývoj přináší riziko útlumu výzkumu, neboť u nás chybí nepřímé národní nástroje na podporu výzkumu (odpis rizikového kapitálu ap.).

Usnesení:

Doc. J. Bouška, CSc. a Ing. J. Celba, CSc. budou kontaktovat vedení AVO s pověřením hledat cesty pro společný postup při řešení této problematiky tlakem na vládní orgány.

K bodu 4:

Předsednictvo přijalo informaci ředitele Ing. J. Stehlíka a Prof. M. Janečka, DrSc. O postupu při předání ocenění na výstavě Země živitelka při jejím zahájení. Ocenění předá společně s panem ministrem zemědělství Ing. J. Mládkem, CSc. předseda ČAZV Prof. Ing. J. Hron, DrSc., Dr.h.c.

K bodu 5:

Ing. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo, že texty na CD předané odbory jsou redakčně upravovány Ing. S. Mihulkou, CSc. a jsou po úpravě zasílány ke konečnému odsouhlasení členům Předsednictva. Budou předány ZVÚ Kroměříž, s.r.o. ke zpracování na CD.

K bodu 6:

Předsednictvo schválilo sled jednání Předsednictva s návrhy konání rozšířených zasedání a plán jednání Předsednictva, pléna a Rady ČAZV do konce roku 2006 a na 1. pololetí 2007

K bodu 7:

Na jednání se dostavil jako pozvaný host prezident Agrární komory ČR Ing. J. Veleba a informoval Předsednictvo o záměrech AK při jednání s vládou a o situaci v zemědělské prvovýrobě, zejména s ohledem na stále se snižující objem zemědělské výroby u většiny komodit, nevyřešení otázek využití produktů rostlinné výroby pro nepotravinářské účely (bionafta, biolih) a v neposlední řadě i výši dotací na přímé platby v příštím roce a spolufinancování prostředků EU z rozpočtu ČR.

V různém:

- Doc. T. Doucha, CSc. upozornil na dva mezinárodní projekty zaměřené na multifunkční zemědělství (Gedenec, IDEM)
- Předsednictvo schválilo na návrh všech členů a ministra zemědělství ČR udělení a předání zlaté medaile ČAZV Prof. Ing. J. Hronovi, DrSc., Dr.h.c.
- Ing. V. Hrubý, CSc informoval Předsednictvo o nabídce zemědělských historiků zahájit činnost komise v rámci ČAZV. Do poloviny září by měl být zpracován ideový návrh na zaměření práce komise, doplněný o seznam zájemců o práci v této komisi.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 3. 10. 2006 v zámku Kačina

Hosté: Ing. Josef Vozka – ředitel ÚZPI Praha
Mgr. Martin Kvítek – ŘO ÚZPI Praha
RNDr. Marcela Braunová – VO ÚZPI Praha
Mgr. Lucie Dolanská – zástupkyně gen. ředitele NZM
PhDr. Pavel Novák, CSc. – ředitel NZM Kačina
Ing. Zdeněk Tempír – komise pro dějiny zemědělství

Z programu:

3. Vyhodnocení a stav soutěží vyhlášených MZe ČR.
5. Podpora výzkumu s využitím nepřímých nástrojů.
6. Příprava rozšířeného zasedání Předsednictva dne 7.11.2006 k problematice poradenství.
7. Stav prací na zpracování CD..
8. Různé.

Odpoledne

9. Informace o činnosti NZM Praha.
10. Prohlídka Muzea českého venkova - zámek Kačina.

Jednání zahájil a řídil místopředseda ČAZV Prof. Ing. M. Janeček, DrSc. Omluvil nepřítomnost předsedy ČAZV Prof. J. Hrona, DrSc. a ředitele Ing. J. Stehlíka

K bodu 3:

„Program výzkumu v agrárním sektoru 2007-2012“ byl dle sdělení ředitele Ing. J. Stehlíka doplněn a odeslán zpět do Bruselu k notifikaci. Rozhodnutí komise je očekáváno počátkem října. Z časových důvodů by měl být program vyhlášen před ukončením notifikace, ale soutěž by byla uzavřena až po ukončení notifikačního řízení.

K bodu 5:

Doc. J. Bouška, CSc. konstatoval, že přijetí podpůrných opatření naráží na schválení Ministerstvem financí. Rada opatření byla již opakovaně připravena a projednána. Celou záležitost je třeba dále popularizovat např. semináři pro veřejnost. Zatím nedošlo např. ani k souhlasu MF o odpisu rizikového kapitálu, ke schválení podpor „inkubátorů“, k zásadnímu navýšení peněz do vzdělání ap.

Doc. J. Bouška, CSc. dále upozornil na nízkou úroveň financování vědy a výzkumu, která by měla dosáhnout 0,7 % z HDP z veřejných zdrojů.

Po delší diskusi a vyjasnění situace přijalo Předsednictvo usnesení:

1. ČAZV musí zaujímat stanoviska a podávat podněty ke všem nově připravovaným výzkumným programům. Toto se týká i připomínkování NPV.
2. Předsednictvo ukládá všem členům, aby dbali na účast zástupců zemědělského výzkumu v odborných týmech při tvorbě výzkumných programů i při meziresortních řízeních.

K bodu 6:

Předsednictvo rozhodlo, že příští jednání dne 7.11.2006 se uskuteční v ÚZPI Praha a dále bude pokračovat formou semináře k problematice poradenství. Na jednání budou pozváni zástupci MZe ČR, MŽP ČR, PSP a Senátu ČR, zástupci všech zemědělských VÚ – resortních i privátních, zástupci jednotlivých univerzit na úrovni fakult, zástupci AK ČR, PK ČR, ASZ ČR, Svazu vlastníků půdy. Odborným garantem za průběh semináře bude MZe ČR a ÚZPI Praha.

Předsednictvo se shodlo, že v zájmu kvalitního poradenství lze očekávat nutnost vzniku „transferových organizací“.

K bodu 7:

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval o stavu příprav vydání CD. Veškeré podklady z odborů a VÚ jsou připraveny. Náklad CD bude 1000 ks, 1ks bude předán SAPV s tím, že dle dřívějších dohod si bude distribuci v SR zajišťovat SAPV. CD budou rozdána členům na plénu ČAZV v březnu 2007 a zbývající část bude předána jednotlivým odborům.

V různém:

- Jako editoři časopisů byli schváleni:
Plant , Soil and Environment – Prof. Ing. Václav Vaněk, CSc.
Animal Science – Prof. MVDr. Ing. František Jílek, DrSc
Food Sciences – Prof. Ing. Jan Velíšek, DrSc.
- Předsednictvo ČAZV dále projednalo otázku IF časopisu Plant, Soil and Environment s tím, že je třeba připravit okamžitě veškerá možná opatření tak, aby IF byl u časopisu Plant, Soil and Environment získán zpět.
- Mgr. M. Kvítek informoval o stavu prací na Terminologickém slovníku (TS) ČAZV. Do databáze bylo zařazeno 18 000 hesel, dalších 5 000 hesel bylo vloženo v květnu. Je upravován redakční systém a připravována možnost on line vkládání pro autory.
- Předsednictvo dále projednalo účast zástupců resortu na jednání v Bruselu k problematice bioekonomiky.
- Předsednictvo přijalo informaci Ing. Z. Tempíra ve věci založení historické komise ČAZV.

K bodu 9:

Odpolední jednání Předsednictva zahájil místopředseda ČAZV Prof. M. Janeček, DrSc. Po přivítání přítomných předal slovo zástupkyni generálního ředitele NZM Praha Mgr. Lucii Dolanské, která seznámila Předsednictvo se strukturou pracovišť a naplní jejich činnosti.

NZM má tato pracoviště a zařízení:

Národní zemědělské muzeum Praha
NZM Kačina – Muzeum českého venkova
NZM Čáslav – Muzeum zemědělské techniky
NZM Ohrada - Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství
NZM Valtice – Muzeum zahradnictví a životního prostředí

O práci a problematice činnosti Muzea českého venkova dále informoval PhDr. P. Novák, CSc. s tím, že uvedl jak obsah sbírek, tak jejich původ a význam pro badatelskou a osvětovou činnost muzea.

Byla diskutována i otázka financování činnosti muzea vč. obsahu a náplně výzkumného záměru, který je v NZM řešen.

Členové Předsednictva na závěr v diskusi konstatovali, že vítají spolupráci s NZM a současně předpokládají úzkou odbornou spolupráci s nově zakládanou komisí pro historii zemědělství a venkova v rámci ČAZV.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 7. 11. 2006 v ÚZPI Praha

Z programu:

3. Vyhodnocení a stav soutěží vyhlášených MZe ČR.
4. Příprava nového výzkumného programu MZe po roce 2009.
5. Příprava rozšířeného zasedání Předsednictva dne 7.11.2006 k problematice poradenství.
6. Stav prací na zpracování CD.
7. Vydavatelská činnost ČAZV – vědecké časopisy, terminologický slovník.
8. Různé.

Úvodem předal předseda ČAZV slovo řediteli ÚZPI Praha Ing. J. Vozkovi, který informoval Předsednictvo o probíhající obnově budovy ÚZPI a o připravovaných oslavách 80. výročí otevření Zemědělské knihovny a dokončení Domu osvěty. Oslava proběhne ve spolupráci ÚZPI s MZe a ČAZV formou semináře na téma „Úloha vzdělávání a osvěty v evropském, agrárním prostoru“.

K bodu 3:

Ředitel Ing. J. Stehlík informoval Předsednictvo o vyhlášení soutěže na roky 2007 – 2012. Soutěž byla vyhlášena 1.11.2006 po notifikaci v Bruselu. Jednotlivé projekty budou po oponentuře hodnoceny v komisích a výsledky budou vyhlášeny 22.3.2007 s tím, že zahájení projektů bude možné od 1.5.2007. Doba řešení v roce 2007 bude cca 7 měsíců. Vyhlášený program je k dispozici jak v NAZV, tak na www.mze.cz.

Ing. J. Stehlík dále upozornil na připravované nové výzkumné záměry.

K bodu 4:

Ředitel Ing. J. Stehlík požádal předsedu ČAZV o pomoc ČAZV při ustavení oblastí výzkumu resortního programu. Jedná se o resortní výzkumný program na roky 2009 – 2014. Za tímto účelem jmenovalo Předsednictvo pracovní skupinu ve složení Doc. F. Kocourek, CSc., Doc. J. Bouška, CSc. a Ing. J. Celba, CSc. Uvedená pracovní skupina bude spolupracovat s odborem 13020 MZe.

K bodu 5:

Předseda ČAZV Prof. J. Hron, DrSc. informoval o přípravách odpoledního semináře k problematice poradenství.

Předsednictvo doporučilo, aby jednotlivé příspěvky a závěry z jednání byly vhodnou formou ÚZPI publikovány.

K bodu 6:

O stavu prací na CD informoval Ing. V. Hrubý, CSc. Podklady pro CD jsou připraveny a podstatná část předána ZVÚ Kroměříž ke zpracování.

CD bude volně kopírovatelné v zájmu šíření informací o zemědělském výzkumu a osvěty.

K bodu 7:

Předsednictvo odsouhlasilo návrh Prof. M. Janečka, DrSc., předsedy Vydavatelské rady (VR), aby po ukončení jednání Předsednictva dne 5.12.2006 se sešlo Předsednictvo se členy VR, s předsedy redakčních rad, Prof. Z. Věžníkem, DrSc. a zástupci ÚZPI k projednání problematiky vydávání vědeckých časopisů a Terminologického slovníku.

V různém:

- Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo, že v zasedací místnosti sekretariátu bylo na přechodnou dobu nainstalováno zařízení pro videokonference s administrátorem v EU. Zařízení dle pokynu náměstka ministra má sloužit jak MZe, tak i příspěvkovým a rozpočtovým organizacím resortu MZe. Zařízení může proto využívat i ČAZV.

Zpráva o činnosti ČPS za období 2005-2006 a program na rok 2007

1. Zhodnocení činnosti za období 2005-2006

- Nejvýznamnějšími akcemi za poslední 2 roky bylo uspořádání III. konference ČPS, kterou organizovala Jihočeská universita a ČPS v Nových Hradech na téma „Ochrana a využití půdy v podhorských oblastech“. Dále uspořádání 11. Pedologických dnů, které organizovala Universita Palackého a ČPS, na téma „Pedogeneze a kvalitativní změny půd v podmínkách přírodních a antropicky ovlivněných území“, s místem konání v Koutech nad Desnou. Obě konference byly velmi dobře připraveny a byl vydán sborník příspěvků.
- Za hodnocené období se předsednictvo ČPS sešlo 7krát, z toho 3krát se jednalo o společné zasedání s předsednictvem Slovenské pedologické společnosti. Na zasedání předsednictva dne 5. 12. 2005 byla zaslána pozvánka Thajskému králi, na jehož počest je den 5. 12., což je datum králových narozenin, vyhlášen světovým dnem půdy. Z Thajského velvyslanectví byl zaslán omluvný dopis.
- Probíhala příprava na společnou Česko-Slovenskou konferenci „Půda v moderní informační společnosti“, která se bude konat ve dnech 20. - 23. 8. 2007 v Rožnově pod Radhoštěm.

- Zástupci ČPS ze aktivně zúčastnili jednání komisí na Světovém pedologickém kongresu v Philadelphii 9. – 15. července 2006. Za ČPS se zúčastnili J. Kulhavý, B. Lomský, J. Macků, J. Kozák, B. Šarapatka, R. Kodešová, S. Matula, M. Kutílek. Prof. Kulhavý, jako president ČPS se dvakrát zúčastnil zasedání výboru IUSS.
- Členové ČPS se podíleli na práci v Pracovní skupině pro politiku ochrany půdy – STS ČR. K založení těchto skupin byly jednotlivé státy vyzvány EU. Cílem je poskytnout odbornou podporu a zázemí pro komisi STS EU na národních úrovních. Koordinátorem je Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. V letošním roce byl zdůrazněn význam práce této skupiny v souvislosti se schválením STS.
- ČPS se podílela na organizaci konference Protection of soil resources - state of knowledge in the Czech Republic and the European policy. Hlavním organizátorem byla organizace CZELO. Konference proběhla 26. 9. v Bruselu za účasti zástupců DG Environment a JRC. Byly presentovány příspěvky hodnotící stav ochrany půdy v ČR a připravenost ČR podílet se na společné strategii ochrany půdy EU.
- ČPS se podílí na vydávání Informačních listů. Ty jsou v tištěné formě rozesílány na adresy členů, kteří nemají přístup na webové stránky. Dvě poslední čísla již jsou ve formátu pdf. na webových stránkách ČPS. Uzávěrka čísla 26 je 30. listopadu.
- Započaly práce na přípravě exkurzí pro konferenci EUROSIL 2008. Jedná se o 2 exkurze (1x jednodenní – Jižní Morava, 1x třídní – Jižní Morava, Českomoravská vrchovina, Český kras) na jejichž přípravě se podílejí: Kulhavý, Novák, Klimo, Jandák, Žigová, Borůvka. Prof. Kozák je členem vědeckého výboru a Prof. Borůvka je členem organizačního výboru. Členové ČPS dále zajišťují jako konvenoři 4 sekce:

Kozák:	Soil Information Systems, Regionalisation of Soil Data Including Soil Associations
Kulhavý:	Forest Management and Soils
Matula:	Soil and Water – Theory
Borůvka:	Pedometrics and Digital Mapping
- Na posledním zasedání předsednictva ČPS v roce 2005 bylo předáno čestné členství Prof. Juraji Hraškovi a Ing. Elišce Podlešákové.
- Probíhala formální korespondence se sekretariátem IUSS, byly souhrnně placeny příspěvky členů.
- Pravidelně byly aktualizovány internetové stránky ČPS.

2. Program činnosti ČPS na další období

- Uspořádání společné Česko-Slovenské konference „Půda v moderní informační společnosti“ 20. - 23. 8. 2007 v Rožnově pod Radhoštěm.
- Proběhne poslední zasedání předsednictva ČPS v roce 2006 v Oblekovicích, pod záštitou ředitele ÚKZÚZ Dr. Stani. Účast přislíbil rektor MZLU.

- Dále se bude pokračovat v podílu na přípravě konference EUROSIL 2008.
- Předpokládá se další práce v komisi STS, v souvislosti s dalšími iniciativami EU v této oblasti.
- Počítá se s další průběžnou aktualizací webových stránek.

3. Návrh na udělení čestného členství

Pro udělení čestného členství jsou navrženi Profesor Winfried Blum a Ing. Pavel Novák, CSc.

Milan Sáňka

Nová politika ochrany půdy EU

Zkrácený příspěvek, který byl přednesen na valném shromáždění ČPS dne 9. 11. 2006 v Brně

V říjnu letošního roku byla Evropskou komisí přijata Tematická strategie ochrany půdy, jako základní materiál pro tvorbu společné evropské legislativy v ochraně půdy. Současně byl představen návrh **SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se vytváří rámec pro ochranu půdy a mění se Směrnice 2004/35/ES.**

Přijetí uvedené Směrnice by znamenalo významný posun v pojetí ochrany půdy v zemích EU. Tento dokument je nyní podroben diskusi a připomínkám členských zemí. V návrhu Směrnice jsou uvedeny důvody pro její přijetí:

- Ochrana neobnovitelného zdroje
- Rovná ochrana všech složek ŽP legislativou EU
- Podchycení přeshraničních vlivů degradace půdy
- Minimalizace poškozování kompetičních vztahů na trhu
- Podpora bezpečnosti potravin na volném trhu EU
- Snížení negativních vlivů na lidské zdraví

Směrnice definuje základní procesy poškozování půdy a v návazném materiálu hodnotícím dopady (Impact assessment report) vyčísluje škody, které jednotlivé procesy působí:

Eroze	€0.7 – 14 mld
Ztráty organické hmoty	€3.4 – 5.6 mld
Zhutnění	Odhad není možný
Salinizace	€158 – 321 million
Sesuvy	až €1.2 mld na jeden případ
Kontaminace	€2.4 – 17.3 mld
Zábory	Odhad není možný
Ztráty na biodiverzitě	Odhad není možný

V těchto škodách nejsou zahrnuty škody na ekologických funkcích půdy. Celkově se odhadují škody na půdě na € 38 mld ročně.

Článek 1-3 Směrnice definuje funkce půdy a nutnost integrace navrhovaných opatření do sektorálních politik členských států.

Další články jsou zaměřeny do oblasti prevence škod, identifikace poškozených území a provádění nápravných opatření.

Preventivní opatření jsou stanovena obecně tak, že členské státy zajistí, aby jakýkoli uživatel pozemků, jehož činnosti ovlivňují půdu takovým způsobem, u kterého je důvodně možné předpokládat, že podstatně naruší funkce půdy, byl povinen přijmout preventivní opatření pro prevenci nebo minimalizaci takovýchto nepříznivých účinků.

Identifikace ohrožených oblastí bude provedena během pěti let od data transpozice. Členské státy na vhodné úrovni identifikují v rámci svého národního území ty oblasti, kde jsou přesvědčivé důkazy nebo oprávněné důvody pro podezření, že zde došlo k jednomu nebo více z procesů degradace půdy nebo je pravděpodobné, že k němu dojde v blízké budoucnosti. Seznam identifikovaných ohrožených oblastí bude zveřejněn a revidován nejméně každých deset let.

Pro boj s erozí, snižováním obsahu organické hmoty, zhutněním, zasolením a sesuvy půdy, členské státy do 7 let od transpozice připraví programy opatření.

Samostatně je ve Směrnici řešena problematika **kontaminace půdy**. Členské státy budou povinny přijmout preventivní opatření k zabránění kontaminace půdy. Dále budou povinny provést identifikaci ohrožených oblastí podle stanovené metodiky.

Sporným bodem v problematice kontaminace je návrh na zpracování **zprávy o stavu půdy**. Pokud má být prodána lokalita, na které probíhá potenciálně znečišťující činnost (uvedená v přílohách) nebo v jejímž případě z úředních záznamů, jako národních registrů, vyplývá, že tam probíhala, zajistí členské státy, aby vlastník dané lokality nebo budoucí kupující poskytl kompetentnímu orgánu a druhé straně transakce zprávu o stavu půdy. Zpráva o stavu půdy bude vydána zmocněným orgánem nebo osobou, které určí členský stát. Bude zahrnovat alespoň následující podrobnosti:

- (a) dřívější historii lokality, jak je dostupná z úředních záznamů;
- (b) chemickou analýzu stanovující koncentrace nebezpečných látek v půdě, omezenou na ty látky, které souvisejí s potenciálně znečišťující činností na dané lokalitě;
- (c) koncentrace, při kterých jsou dány dostatečné důvody domnívat se, že dané nebezpečné látky představují podstatné riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí.

V závěrečných člancích Směrnice je zdůrazněna povinnost zvyšování povědomí veřejnosti o důležitosti ochrany půdy a povinnost předávání zpráv do EU v pravidelných termínech.

Prozatím je v některých státech EU poměrně silná opozice proti přijetí Směrnice. Proto je její přijetí prozatím nejasné a časově těžko odhadnutelné.

Milan Sáňka

Zpráva o činnosti Českého výboru Mezinárodní komise pro závlahy a odvodnění (ICID) za období 11/2005 – 11/2006

Český výbor zaměřil svoje aktivity především k tématům, která byla aktuální v roce 2006, ale zároveň s výrazným dopadem na období 2007–13.

Aktivitami tohoto typu byly:

Vybraní specialisté ČV ICID se aktivně zúčastnili konzultací k přípravě programu rozvoje venkova na léta 2007-13 (EAFRD), které byly organizovány Ministerstvem zemědělství v lednu a v únoru a následně v červnu 2006. Tato spolupráce směřovala k dosažení vyššího stupně souladu relevantních částí tohoto programu s konkrétními požadavky praxe.

Závažnou aktivitou bylo zorganizování a zabezpečení „kulatého stolu“, konaného v rámci střednědobé evaluace Operačního programu Infrastruktura, jehož cílem bylo provázání věcného obsahu polí intervence v operačních programech MZe ČR (EAFRD) a budoucího operačního programu OP Životní prostředí. Toto zasedání proběhlo v dubnu 2006 a byla na něm formulována doporučení, týkající se zejména rozdělení sféry zájmů v oblasti ochrany vod, komplexního posuzování možnosti pozitivního ovlivnění hydrologie povodí v souvislosti s preventivními opatřeními i oblasti komplexně pojednané ochrany vod.

Další aktivity byly zaměřeny na organizování odborných akcí nebo na účast na akcích, organizovaných jinými organizacemi:

V listopadu 2005 uspořádal ČV ICID společně s VÚMOP Praha a ČAZV odborem VH workshop s názvem „Zemědělské odvodnění v kulturní krajině“. Cílem setkání bylo přispět k rozvoji pracovních kontaktů mezi odborníky, zabývajícími se problematikou zemědělského odvodnění a v rámci diskuse formulovat výhled a základní koncepce pro budoucnost drenážních systémů v krajině. Z písemných příspěvků účastníků i z diskusních vystoupení byl v červnu 2006 vydán sborník. Sborník byl distribuován do knihoven a na spolupracující organizace i na národní výbory evropských členů ICID. Podrobnosti workshopu jsou k dispozici na <http://www.hydromeliorace.cz/Drenaz/> (v českém jazyce) i na stránkách ČV ICID <http://www.hydromeliorace.cz/CVICID/> ve složce skupiny odvodňování (v českém a anglickém jazyce). Informace o závěrech workshopu byly zveřejněny v Informačních listech č. 24, str.17-19, v prosinci 2005 (v českém jazyce) a byl zpracován informační leták (A5, oboustranný) pro 12. Magdeburský seminář – 10. - 13. 10. 2006 (v českém a anglickém jazyce). Diskusní vystoupení a závěrečná doporučení byly podkladem příspěvku pro ERWG Letter č. 16 (ICID), který vyšel v červenci 2006 (v anglickém jazyce).

ČV ICID ve spolupráci s Výzkumným ústavem bramborářským v Havlíčkově Brodě a s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy Praha spolupořádal seminář a polní den „Optimální kapková závlaha a přihnojování brambor s využitím statkových hnojiv“, který se uskutečnil v srpnu 2006 v Havlíčkově Brodě.

Aktivity, zaměřené do zahraničí

Byl zpracován vědecký článek pro ERWG Letter (celosvětové periodikum ICID): „Drainage of agricultural lands in the context of cultural landscape“ (Zbyněk Kulhavý, František Doležal, Mojmír Soukup, July 2006).

Byly zpracovány podklady pro českou delegaci, která se zúčastnila 4. světového Fóra o vodě, konaného v Mexiku v březnu 2006.

V únoru byl zpracován český příspěvek pro publikaci ICID „Project on Irrigation Management Transfer in European Countries with Transition Economy“.

Aktivity, směřující k prohloubení a rozšíření činnosti v následujících obdobích:

Byly konstituovány Odborné skupiny, které budou zajišťovat v dalších obdobích aktivity ČV ICID:

- Odvodnění drenáží (Ing. Zbyněk Kulhavý, CSc. - kulhavy@hydromeliorace.cz)
- Management povodí (RNDr. Petr Kubala - kubala@pvl.cz)
- Závlahy (Ing. Jaroslav Benda - benda.jar@seznam.cz)
- Biologické čistírny (Prof. Ing. Jan Šálek, CSc. - salek.j@fce.vutbr.cz)
- Koordinace domácích a mezinárodních aktivit (Ing. Milada Šťastná, PhD. stastna@mendelu.cz)

ČV ICID rekonstruoval www stránky, které se otevírají na adresách:

- <http://web.quick.cz/cvucid>
- <http://www.hydromeliorace.cz>: přejít na ČV ICID

Na www stránkách jsou uvedeny kromě informací o ICID v České republice rovněž vybrané informace z ústředí ICID a dále je na nich přístup k www stránkám ústředí ICID v New Delhi. Stránky ústředí ICID jsou rovněž přímo přístupné na adrese:

- <http://www.icid.org>

ČV ICID se prezentoval formou posteru a reklamní stránky ve sborníku z 12. Magdeburského semináře, který se uskutečnil v Českém Krumlově ve dnech 10. – 13. října 2006. Zaměření semináře bylo zejména na problematiku týkající se mezinárodní oblasti Labe (ČR, SRN, Polsko, Rakousko) a na související problematiku sousedních částí v mezinárodních oblastech povodí Odry a Dunaje ve smyslu požadavku Rámcové směrnice o vodách.

Milada Šťastná

Pedologické aktuality

V uplynulém období se zabývali problematikou zemědělských a lesních půd a dosáhli na vědecko-pedagogických pracovištích v Českých Budějovicích, Ostravě, Praze a Brně významných osobních úspěchů následující kolegyne a kolegové:

V říjnu letošního roku úspěšně obhájil svou habilitační práci na Zemědělské fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Doc. Ing. Jiří Němec, CSc. Název habilitační práce je: „Vývoj, klasifikace, bonitace, oceňování půdy a kategorizace zemědělského území České republiky“.

Na Zemědělské fakultě Jihočeské univerzity také úspěšně obhájili své disertační práce Ing. Štěpánka Matějková, Ph.D. na téma „Návrh indikace a kvantifikace mimoprodukčních funkcí v zemědělsky využívané krajině“ a Ing. Jan Moudrý, Ph.D. na téma „Analýza struktury zemědělských podniků v marginálních oblastech ČR a predikce očekávaného vývoje“.

Na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity obhájila úspěšně svoji disertační práci RNDr. Renata Chmelová, Ph.D. na téma „Historická a environmentální analýza změn využití krajiny a jejich vliv na odtokové poměry krajiny“.

Na Lesnické fakultě ČZU v Praze obhájil úspěšně svoji kandidátskou disertaci Ing. Jan Vopravil, Ph.D. Název práce: „Příspěvek ke stanovení erodovatelnosti půdy v podmínkách ČR“.

Na Agronomické fakultě MZLU v Brně úspěšně ukončil své doktorandské studium Ing. Jiří Obršlík, Ph.D., který obhájil svoji práci s názvem „Antropogenní ovlivnění zemědělského půdního fondu v podhůří Ždánického lesa“.

Voda v České republice

(recenzní připomenutí letos vydané publikace MZe, připravené širokým kolektivem zasvěcených autorů)

Celkově pěkně až reprezentačně zpracovaná kniha většího formátu přesahuje v několika směrech encyklopedické podání. Při dobré srozumitelnosti pro širší okruh čtenářů nezůstává dlužna ani vědeckým aspektům. Vybízí tak nejen k získávání dalších znalostí o vodě jakožto naprosto klíčovém fenoménu na Zemi, ale i k zvládnutí jejich projevů v nerovnoměrném rozložení v prostoru i čase vodním hospodářstvím.

Z mnoha pohledů a na základě hutně zpracovaných poznatků, číselných i grafických údajů, vyplývá z četby přímo i nepřímo, že vlastně všechny v podstatě anomální vlastnosti vody daly teprve možnost vzniku a zatím i trvání života na Zemi. Zároveň je dokladováno dosud málo respektované varování, že by mohl člověk svou činností vážně ohrozit životodárný oběh vody.

Čtenář najde mnohá poučení a údaje v kapitolách Vodní bohatství, Užívání vod, Škodlivé účinky vod, Úpravy vodního prostředí, Správa vod, Mezinárodní souvislosti včetně souboru nejdůležitějších informací.

Bohužel však bude muset asi vyjít ještě mnoho takovýchto kvalitních publikací a nesčetných varování na mnoha odborných i mediálních úrovních než větší část lidstva přestane považovat vodu za samozřejmost denní spotřeby. Zatím ještě

menší část lidstva, přesahující však již jistě miliardu, trpí nesmírně nedostatkem vody spojeným s katastrofálními následky. Místo včasného nastartování možných náprav a opatření jsme stále svědky prohlubujících se extrémů ve výskytu a rozdělení vody, které jsou nesporně lidskou činností naopak prohlubovány. Přitom se podařilo snad právě širokému odbornému záběru autorů zachytit v textu i graficky ohromnou úlohu a význam vody. V souvislosti s jejím výskytem a nakládáním s ní může být pěkným příkladem i pasáž věnovaná přehradním nádržím. Jejich význam a mnohostranné využívání jsou předloženy objektivně, bez posuzování konfrontačních aspektů, které mnohdy matou čtenáře některých tiskovin.

Vá

In memoriam RNDr. Milana Tomáška, CSc.

Dne 14. listopadu zemřel ve věku pouhých 73 roků na komplikace spojené s dlouhou a zákeřnou nemocí náš dlouholetý kolega, kamarád a přítel RNDr. Milan Tomášek, CSc.

Ačkoliv byl rodák z čistě městského prostředí v Praze–Libni, byla jeho nejvýraznější zálibou a láskou příroda v celé své šíři a rozmanitosti. Na Přírodovědecké fakultě University Karlovy v Praze vystudoval sice biologii a také krátce v oboru půdní biologie pracoval, ale brzy přešel do tehdejšího Ústavu půdoznalství v Praze–Ruzyni, kde se rychle stal jednou z vůdčích vědeckých osobností půdní genetiky, klasifikace a kartografie. V roce 1967 získal titul kandidáta věd. Po reorganizaci a spojení půdoznaleckých a melioračních pracovišť v roce 1980 se v tehdejší Výzkumném ústavu pro zúrodnění zemědělských půd stal na určitou dobu vedoucím oddělení půdoznalství, ale po obdržení lákavé pracovní a odborné nabídky přešel ve druhé polovině osmdesátých let do Českého geologického ústavu, kde setrval až do svého odchodu do důchodu v roce 2002.

Z celé dlouhé řady jeho vědeckých, odborných a popularizačních prací a z řady zpráv a výstupů řešených úkolů a projektů je určitě možno vyzdvihnout několik všeobecně známých i v širší odborné veřejnosti, a to ať už je zpracoval sám nebo s kolektivem spolupracovníků. Byl spoluautorem metodiky Komplexního průzkumu půd, Geografie půd ČSR, vedl práce na sestavení půdních map některých krajů ČSR 1:200000, půdní mapy 1:500000 a půdní mapy 1:1000000. Značné a stále využívané jsou jeho práce a publikace věnované genetice, klasifikaci a rozšíření některých půd. Krásný a poučný je jeho Atlas půd České republiky s vlastními ilustrativními kresbami. Nejrozsáhlejším dílem - bohužel nedokončeným - zůstává rozsáhlý soubor půdních a půdně-interpretčních map 1:50000, které vyšly v Geologickém ústavu.

V osobě Milana Tomáška odešla jedna z nejznámějších osobností období klasické pedologie. Byl viditelný nejen pro svou nepřehlédnutelnou výšku, ale především byl člověkem s velkým životním a odborným rozhledem a člověkem, který miloval život ve všech jeho podobách. Měl rozsáhlé vědomosti nejen ve svém oboru, ale i z geologie, geografie, botaniky, zoologie, ornitologie a ekologie. Měl velké výtvarné a hudební nadání, skvěle se vyznal v historii a literatuře. Měl široký okruh známých a přátel ze všech těchto oborů a dokázal s nimi dlouze zasvěceně diskutovat - třeba i na výletech skupiny „old skautů“. Členem skautu byl od raného mládí. Já osobně jsem s ním sdílel více než 20let jednu pracovní místnost; pracovali

jsme spolu, jezdili do terénu, radovali se spolu a s jinými, věděli o sobě hodně. Jak už bylo řečeno, byl to kamarád a přítel. Nám všem, kteří jsme ho znali blíže bude chybět jeho nadhled na lidské konání a nazírání na věci okolo nás. Nemusel ještě odejít. Ale takový je běh lidského života a Milan Tomášek dlouho bojoval, aby mohl s námi a se svou rodinou zůstat. Prohrál, ale vyplnil svůj život tak, že na něj nemůžeme zapomenout. A to by snad mělo být smyslem života každého z nás.

Pavel Novák

Informační listy č. 26

připravila redakční rada ve složení:

Prof. Ing. Alois Prax, CSc. (předseda),
Ing. Karel B. Březina, Ing. Mojmír Soukup, CSc.,
Ing. Jiří Váša, DrSc., Doc. Ing. Jiří Váška, CSc.

Vychází pro vnitřní potřebu členů
Odboru vodního hospodářství a Odboru pedologie ČAZV,
Českého výboru mezinárodní komise pro závlahy a odvodnění
a České pedologické společnosti

Počet výtisků 100 – Uzávěrka listů 30. 11. 2006
Adresa redakce: VÚMOP, Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5-Zbraslav

Ben und Danke

Ivan Fontana

*Jsou mosty počítadla vodíkových
můstků?*

**Krabička sirek – miniaturní úschovna
požárů.**

*Předklon – historický pokus člověka o
klonování.*

**Literární kavárna - místo, kde mladí
básníci zkouší opít Pegase rohlíkem.**

Hlas svědomí - s volbou kanálů.

Malíř hydrologů: Canaletto.

*Antikvární püllitr se štěnicí
k odposlechu šplouchání na majáku.*

Každý pivní tácek rád ochutná pivo.

*Grafická úprava textu tzv. na prapor za
normalizačního bezvětrí.*

**Klášteří jidelna s menu s biskupským
chlebičkem a požehnáním válečných
příprav.**

*Jezuitská knihovna s kolejnicí, andílky
a se schůdky do nebe.*

**Zdravá společnost se pozná až
zbankrotují všechny apatyky.**

*Když se to vezme kolem a kolem je to
non stop.*

Valcha - starý obraz s vlnami pradlen.

*Globalizace: rovnice o dvou
neznámých s kvadratickými kořeny.*

**Kupec Sámo – zakladatel
Samoobsluhy.**

Sen noci Bartolomějské.

**Fungování vlády v Čechách je
kompenzováno moravským
absolutizmem.**

*Českomoravská Kolben –Daněk a po ní
jen Ben und Danke.*

**Sodomie po Česku, když ruka ruku
myje - vylézají zmije.**

*Křídla vlasti i rakety revoluce potřebují
palivo, vzduch a lustrace.*

Stereotypy – fráze beze slov.

*Politik sází na to, že věci vyjdou, ale
v tu samou chvíli jiní politici zase sní o
něčem jiném. Skutečnost je taková, že
se věci vyvíjejí jinak nebo v lepším
případě, že se odrážejí jako
kulečnickové koule a nečekaně mění
směr. Opravdu dobrý politik musí být
dobrý i v biliáru.*

K čemu je chameleónovi zrcadlo?

Žně satirikovy – barevné kovy.

